Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Географічний факультет

Кафедра економічної географії та екологічного менеджменту

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Декан географічного факультету
_____ Мирослав ЗАЯЧУК
1 вересня 2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

Регіональна економічна і соціальна географія

обов'язкова

Освітньо-професійна програма "Географія"

Спеціальність 014.07 "Середня освіта (Географія)"

Галузь знань 01 "Освіта/Педагогіка"

Рівень вищої освіти перший бакалаврський

географічний факультет

Мова навчання українська

Чернівці, 2026 рік

Робоча програма навчальної дисципліни **"Регіональна економічна і соціальна географія"** складена відповідно до освітньо-професійної програми "Географія" підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня освіти, галузі знань 01 "Освіта/Педагогіка", спеціальності 014.07 "Середня освіта (Географія)", затвердженої Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Протокол №6 від 31 травня 2021 року)

Розробник: Цепенда Микола Михайлович, асистент кафедри економічної географії та екологічного менеджменту, кандидат географічних наук, доцент

Викладач: Цепенда Микола Михайлович, асистент кафедри економічної географії та екологічного менеджменту, кандидат географічних наук, доцент

Погоджено із гарантом ОПП _____ **Галина КОВБІНЬКА**
(підпис)

Затверджено на засіданні кафедри ***економічної географії та екологічного менеджменту***
Протокол №1 від 28 серпня 2026 року

Завідувач кафедри _____ **Валерій РУДЕНКО**
(підпис)

Схвалено навчально-методичною радою географічного факультету
Протокол №1 від 31 серпня 2026 року

Голова навчально-методичної ради _____ **Наталя АНДРУСЯК**
(підпис)

Мета навчальної дисципліни – формування у майбутніх вчителів географії системного уявлення про соціально-економічний розвиток регіонів світу, закономірності просторової організації господарства та суспільних процесів. Курс покликаний забезпечити знання та аналітичні навички, необхідні для розуміння регіональних відмінностей, оцінки впливу глобальних і локальних чинників на розвиток територій, а також для подальшого застосування цих знань у навчально-виховному процесі.

Пререквізити: Основи раціонального природокористування і охорони природи, Фізична географія материків і океанів.

Результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен навчитися складати опис історико-географічних районів світу, характеризувати регіональні відміни у рівнях соціально-економічного розвитку різних типів країн, давати оцінку сучасного рівня і характеру економічної інтеграції країн, складати регіональні комплексні економіко- та соціально-географічні характеристики країн і окремих регіонів, давати аналіз регіональних економіко- і соціально-географічних закономірностей розвитку.

Загальні компетентності:

ЗК 01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 02. Здатність працювати в команді та спілкуватись з представниками інших професійних груп, міжособистісно взаємодіяти.

ЗК 05. Здатність до генерування нових ідей (креативності), виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості.

ЗК 06. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, володіння навичками використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 13. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, провадження інноваційної діяльності, здатність генерувати нові ідеї, творчо підходити до розв'язання проблем.

Фахові компетентності:

ФК 01. Здатність застосовувати базові знання для оволодіння професійно орієнтованими дисциплінами в науково-дослідницькій і професійній діяльності.

ФК 09. Здатність навчити аналізувати географічні об'єкти й процеси як антропогенного, так і природного походження, з погляду фундаментальних принципів і знань природничих наук.

ФК 11. Здатність встановлювати закономірності розміщення, руху, структури, територіальної організації населення та господарства, просторових процесів та форм організації життя людей на глобальному, регіональному на національному рівнях.

Програмні результати навчання:

ПРН 01. Знати основи психології, педагогіки, методики викладання а також фундаментальних і прикладних наук, необхідних для досягнення результатів навчання.

ПРН 05. Знання основних принципів і положень географічної науки та їх використання у професійній педагогічній діяльності.

ПРН 12. Здатність застосувати знання основних правил організації польових та камеральних досліджень у педагогічній діяльності та позакласній і позашкільній роботі.

В результаті вивчення даного курсу студент повинен:

знати: теоретичні та методологічні засади регіональної економічної та соціальної географії; характерні риси суспільно-географічних регіонів світу; особливості виділення історико-географічних регіонів світу; стан суспільно-географічного розвитку розвинених країн світу на етапі становлення постіндустріальних та інформаційних суспільств; проблеми розвитку країн та регіонів світу, особливості їхньої інтеграції та формування галузево-територіальних структур; існуючі торговельно-економічні зв'язки країн світу з Україною та перспективи їхнього розвитку;

вміти: давати економіко-географічну оцінку розвитку регіонів; розкривати специфіку регіонального розвитку; характеризувати рівень розвитку окремих держав в період становлення постіндустріального суспільства та прогнозувати напрямки розвитку та оцінювати проблемні питання; аналізувати галузево-територіальну структуру країн, суспільно-географічні проблеми їхнього розвитку; визначати місце країн на економічній і політичній карті світу; порівнювати рівень суспільно-географічного розвитку країн і регіонів світу та характеризувати його територіальні відмінності.

Опис навчальної дисципліни

Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	3	6-й	8	240	60	60			120		іспит
Заочна	3	6-й	8	240	16	16			208		іспит

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем навчальних занять	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
Змістовий модуль 1. Регіональна економічна та соціальна географія як наука. Суспільно-географічна характеристика регіонів Європи												
Тема 1. Вступ до курсу "Регіональна економічна та соціальна географія"	9	2	2			5	9	1				8
Тема 2. Теоретичні основи регіональної економічної та соціальної географії	13	4	4			5	13	1				12
Тема 3. Політична карта світу	13	4	4			5	13	1				12
Тема 4. Систематизація країн світу	9	2	2			5	9	1				8
Тема 5. Районування у суспільній географії	9	2	2			5	9					9
Тема 6. Загальна економіко-географічна характеристика Європейського регіону	9	2	2			5	9	1	1			7
Тема 7. Географічні особливості населення Європейського регіону	9	2	2			5	9		1			8
Тема 8. Особливості економічного розвитку субрегіонів Європи	9	2	2			5	9		1			8
Тема 9. Географічні особливості розселення та господарства Європи	9	2	2			5	9	1	1			7
Тема 10. Транспортна система Європейського регіону	9	2	2			5	9		1			8
Разом за змістовим модулем 1	**98**	**24**	**24**			**50**	**98**	**6**	**5**			**87**
Змістовий модуль 2. Суспільно-географічна характеристика регіонів Азії, Америки, Африки, Австралії та Океанії												
Тема 11. Економіко-географічна характеристика Азійського регіону	9	2	2			5	9	1	1			7
Тема 12. Соціально-географічна характеристика Азійського регіону	13	4	4			5	13	1				12
Тема 13. Нові індустріальні країни Азії	9	2	2			5	9		1			8
Тема 14. Загальна характеристика господарства та особливості економічного розвитку Центральної, Південно-Західної та Південної Азії	9	2	2			5	9	1	1			7
Тема 15. Загальна характеристика господарства та особливості економічного	9	2	2			5	9	1	1			7

Назви змістових модулів і тем навчальних занять	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі				с.р.	усього	у тому числі				с.р.
		л	п	лаб	інд			л	п	лаб	інд	
розвитку Південно-Східної та Східної Азії												
Тема 16. Суспільно-географічна характеристика Американського регіону	13	4	4			5	13	1	1			11
Тема 17. Особливості економічного розвитку та загальна характеристика господарства Американського регіону	13	4	4			5	13	1	1			11
Тема 18. Соціально-географічна характеристика Американського регіону	9	2	2			5	9	1				8
Тема 19. Суспільно-географічна характеристика Африканського регіону	9	2	2			5	9	1	1			7
Тема 20. Промисловість Африки	9	2	2			5	9		1			8
Тема 21. Сільське господарство Африки	9	2	2			5	9		1			8
Тема 22. Транспорт Африки	9	2	2			5	9		1			8
Тема 23. Населення Африканського регіону	9	2	2			5	9	1				8
Тема 24. Суспільно-географічна характеристика Австралії та Океанії.	13	4	4			5	13	1	1			11
Разом за змістовим модулем 2	**142**	**36**	**36**			**70**	**142**	**10**	**11**			**121**
Усього годин	**240**	**60**	**60**			**120**	**240**	**16**	**16**			**208**

Тематика лекційних занять з переліком питань

№ з/п	Назва теми з основними питаннями
Змістовий модуль 1. Регіональна економічна та соціальна географія як наука. Суспільно-географічна характеристика регіонів Європи	
1	**Тема 1.** Вступ до курсу "Регіональна економічна та соціальна географія" 1. Сутність, об'єкт і предмет курсу "Регіональна економічна та соціальна географія". 2. Методи дослідження. Зв'язки з іншими науками. 3 Коротка історія становлення.
2	**Тема 2.** Теоретичні основи регіональної економічної та соціальної географії 1. Понятійно-термінологічний апарат. 2. Базові вчення. 3. Основні концепції та гіпотези. 4. Закони і закономірності.
3	**Тема 3.** Політична карта світу 1. Основні поняття. 2. Формування політичної карти світу. 3. Сучасна політична карта світу.
4	**Тема 4.** Систематизація країн світу 1. Суть і правила класифікації і типології 2. Особливості типології в країнознавстві 3. Сучасна типологія країн світу
5	**Тема 5.** Районування у суспільній географії 1. Загальні засади районування світу. 2. Сутність понять "регіон", "район". 3. Основні підходи до регіоналізації у суспільній географії.
6	**Тема 6.** Загальна економіко-географічна характеристика Європейського регіону 1. Країнознавча характеристика Європейського регіону. 2. Економіко- та політико-географічне положення Європи. 3. Передумови розвитку регіону.
7	**Тема 7.** Географічні особливості населення Європейського регіону 1. Відтворення населення регіону 2. Міжнаціональні відносини 3. Географія трудових міграцій населення 4. Найбільші міські агломерації і мегалополіси Європи
8	**Тема 8.** Особливості економічного розвитку субрегіонів Європи 1. Західна Європа. 2. Північна Європа. 3. Південна Європа. 4. Центральна Європа. 5. Південно-Східна Європа.
9	**Тема 9.** Географічні особливості розселення та господарства Європи 1. "Центральна вісь" розвитку Європи 2. Територіальна структура центральної осі Європи. 3. Характеристика типових районів Європи.
10	**Тема 10.** Транспортна система Європейського регіону 1. Високошвидкісні залізничні магістралі Європи 2. Тунелі в Альпах. Євротунель під Ла-Маншем 3. На шляху до єдиної транспортної системи Європи 4. Портово-промислові комплекси Європи
Змістовий модуль 2. Суспільно-географічна характеристика регіонів Азії, Америки, Африки, Австралії та Океанії	
11	**Тема 11.** Економіко-географічна характеристика Азійського регіону 1. Загальна характеристика Азії. 2. Економіко-географічне положення Азії. 3. Особливості економіки регіону. 4. Основні моделі соціально-економічного розвитку.
12	**Тема 12.** Соціально-географічна характеристика Азійського регіону 1. Відтворення населення Азії 2. Етнолінгвістичний склад населення Азії 3. Релігії Азії
13	**Тема 13.** Нові індустріальні країни Азії 1. Загальна характеристика 2. Передумови та причини появи НІК в Азії 3. Суспільно-географічна характеристика основних груп НІК

14	**Тема 14.** Загальна характеристика господарства та особливості економічного розвитку Центральної, Південно-Західної та Південної Азії 1. Центральна Азія. 2. Південно-Західна Азія. 3. Південна Азія.
15	**Тема 15.** Загальна характеристика господарства та особливості економічного розвитку Південно-Східної та Східної Азії 1. Південно-Східна Азія. 2. Східна Азія.
16	**Тема 16.** Суспільно-географічна характеристика Американського регіону 1. Загальна характеристика Америки. 2. Економіко- та політико-географічне положення Америки. 3. Передумови становлення та розвитку регіону.
17	**Тема 17.** Особливості економічного розвитку та загальна характеристика господарства Американського регіону 1. Економіка країн Північної Америки. 2. Економіка країн Латинської Америки. 3. Територіальна структура господарства регіону.
18	**Тема 18.** Соціально-географічна характеристика Американського регіону 1. Населення Північної Америки. 2. Населення Латинської Америки.
19	**Тема 19.** Суспільно-географічна характеристика Африканського регіону 1. Загальна характеристика Африки. 2. Особливості економіко-географічного положення Африки. 3. Політико-географічне положення.
20	**Тема 20.** Промисловість Африки 1. Особливості економіки регіону 2. Добувна промисловість 3. Обробна промисловість 4. Енергетика 5. Розміщення промисловості та соціально-економічні диспропорції 6. Іноземні інвестиції у промисловість
21	**Тема 21.** Сільське господарство Африки 1. Загальна характеристика сільського господарства 2. Рослинництво 3. Тваринництво 4. Рибальство
22	**Тема 22.** Транспорт Африки 1. Загальна характеристика 2. Залізничний транспорт 3. Автомобільний транспорт 4. Інші види транспорту
23	**Тема 23.** Населення Африканського регіону 1. Демографічні особливості 2. Природний рух 3. Розміщення населення та урбанізація 4. Суспільно-демографічні проблеми
24	**Тема 24.** Суспільно-географічна характеристика Австралії та Океанії. 1. Загальна характеристика регіону. 2. Особливості економіко-географічного положення Австралії та Океанії. 3. Районування Океанії.

Тематика практичних занять із завданнями

№ з/п	Назва теми (завдання)
Змістовий модуль 1. Регіональна економічна та соціальна географія як наука. Суспільно-географічна характеристика регіонів Європи	
1	Вступ до курсу "Регіональна економічна та соціальна географія" (знайти у довідковій літературі та законспектувати визначення основних термінів і понять, що використовуються у РЕСГ та країнознавстві)
2	Теоретичні основи регіональної економічної та соціальної географії (законспектувати та вивчити основні методи РЕСГ)
3	Політична карта світу (скласти таблицю "Країни світу: регіональний розріз", в якій відобразити назви країн світу, що входять до кожного регіону, а також їхніх столиць)
4	Систематизація країн світу (описати основні схеми класифікації та типізації країн світу; до кожного із виділених класів (типів) запропоновувати приклади країн)
5	Районування у суспільній географії (скласти таблицю (схему) "Історико-географічне районування світу"; нанести на контурну карту основні специфічні історико-географічні субрегіони світу)
6	Загальна економіко-географічна характеристика Європейського регіону (скласти таблицю "Суспільно-географічна характеристика країн Західної Європи"; на контурну карту нанести межі країн регіону, підписати їхні назви, столиці, найбільші агломерації та міста, головні промислові центри та райони; підготувати коротку економіко-географічну характеристику країни регіону або доповідь на одну із запропонованих тем про досліджуваний регіон)
7	Географічні особливості населення Європейського регіону (скласти таблицю "Суспільно-географічна характеристика країн Північної Європи"; на контурну карту нанести межі країн регіону, підписати їхні назви, столиці, найбільші агломерації та міста, головні промислові центри та райони; підготувати коротку економіко-географічну характеристику країни регіону або доповідь на одну із запропонованих тем про досліджуваний регіон)
8	Особливості економічного розвитку субрегіонів Європи (скласти таблицю "Суспільно-географічна характеристика країн Південної Європи"; на контурну карту нанести межі країн регіону, підписати їхні назви, столиці, найбільші агломерації та міста, головні промислові центри та райони; підготувати коротку економіко-географічну характеристику країни регіону або доповідь на одну із запропонованих тем про досліджуваний регіон)
9	Географічні особливості розселення та господарства Європи (скласти таблицю "Суспільно-географічна характеристика країн Центральної Європи"; на контурну карту нанести межі країн регіону, підписати їхні назви, столиці, найбільші агломерації та міста, головні промислові центри та райони; підготувати коротку економіко-географічну характеристику країни регіону або доповідь на одну із запропонованих тем про досліджуваний регіон)
10	Транспортна система Європейського регіону (скласти таблицю "Суспільно-географічна характеристика країн Південно-Східної Європи"; на контурну карту нанести межі країн регіону, підписати їхні назви, столиці, найбільші агломерації та міста, головні промислові центри та райони; підготувати коротку економіко-географічну характеристику країни регіону або доповідь на одну із запропонованих тем про досліджуваний регіон)
Змістовий модуль 2. Суспільно-географічна характеристика регіонів Азії, Америки, Африки, Австралії та Океанії	
11	Економіко-географічна характеристика Азійського регіону (скласти таблицю "Суспільно-географічна характеристика країн Північної і Центральної Азії"; на

№ з/п	Назва теми (завдання)
	контурну карту нанести межі країн регіону, підписати їхні назви, столиці, найбільші агломерації та міста, головні промислові центри та райони; підготувати коротку економіко-географічну характеристику країни регіону або доповідь на одну із запропонованих тем про досліджуваний регіон)
12	Соціально-географічна характеристика Азійського регіону (скласти таблицю "Суспільно-географічна характеристика країн Південно-Західної Азії"; на контурну карту нанести межі країн регіону, підписати їхні назви, столиці, найбільші агломерації та міста, головні промислові центри та райони; підготувати коротку економіко-географічну характеристику країни регіону або доповідь на одну із запропонованих тем про досліджуваний регіон)
13	Нові індустріальні країни Азії (скласти таблицю "Суспільно-географічна характеристика країн Південної Азії"; на контурну карту нанести межі країн регіону, підписати їхні назви, столиці, найбільші агломерації та міста, головні промислові центри та райони; підготувати коротку економіко-географічну характеристику країни регіону або доповідь на одну із запропонованих тем про досліджуваний регіон)
14	Загальна характеристика господарства та особливості економічного розвитку Центральної, Південно-Західної та Південної Азії (скласти таблицю "Суспільно-географічна характеристика країн Південно-Східної Азії"; на контурну карту нанести межі країн регіону, підписати їхні назви, столиці, найбільші агломерації та міста, головні промислові центри та райони; підготувати коротку економіко-географічну характеристику країни регіону або доповідь на одну із запропонованих тем про досліджуваний регіон)
15	Загальна характеристика господарства та особливості економічного розвитку Південно-Східної та Східної Азії (скласти таблицю "Суспільно-географічна характеристика країн Східної Азії"; на контурну карту нанести межі країн регіону, підписати їхні назви, столиці, найбільші агломерації та міста, головні промислові центри та райони; підготувати коротку економіко-географічну характеристику країни регіону або доповідь на одну із запропонованих тем про досліджуваний регіон)
16	Суспільно-географічна характеристика Американського регіону (скласти таблицю "Суспільно-географічна характеристика країн Північної Америки"; на контурну карту нанести межі країн регіону, підписати їхні назви, столиці, найбільші агломерації та міста, головні промислові центри та райони; підготувати коротку економіко-географічну характеристику країни регіону або доповідь на одну із запропонованих тем про досліджуваний регіон)
17	Особливості економічного розвитку та загальна характеристика господарства Американського регіону (скласти таблицю "Суспільно-географічна характеристика країн Середньої Америки"; на контурну карту нанести межі країн регіону, підписати їхні назви, столиці, найбільші агломерації та міста, головні промислові центри та райони; підготувати коротку економіко-географічну характеристику країни регіону або доповідь на одну із запропонованих тем про досліджуваний регіон)
18	Соціально-географічна характеристика Американського регіону (скласти таблицю "Суспільно-географічна характеристика країн Південної Америки"; на контурну карту нанести межі країн регіону, підписати їхні назви, столиці, найбільші агломерації та міста, головні промислові центри та райони; підготувати коротку економіко-географічну характеристику країни регіону або доповідь на одну із запропонованих тем про досліджуваний регіон)
19	Суспільно-географічна характеристика Африканського регіону (скласти таблицю "Суспільно-географічна характеристика країн Північної Африки"; на контурну карту нанести межі країн регіону, підписати їхні назви, столиці, найбільші агломерації та міста, головні промислові центри та райони; підготувати коротку економіко-

№ з/п	Назва теми (завдання)
	географічну характеристику країни регіону або доповідь на одну із запропонованих тем про досліджуваний регіон)
20	Промисловість Африки (скласти таблицю "Суспільно-географічна характеристика країн Західної Африки"; на контурну карту нанести межі країн регіону, підписати їхні назви, столиці, найбільші агломерації та міста, головні промислові центри та райони; підготувати коротку економіко-географічну характеристику країни регіону або доповідь на одну із запропонованих тем про досліджуваний регіон)
21	Сільське господарство Африки (скласти таблицю "Суспільно-географічна характеристика країн Центральної Африки"; на контурну карту нанести межі країн регіону, підписати їхні назви, столиці, найбільші агломерації та міста, головні промислові центри та райони; підготувати коротку економіко-географічну характеристику країни регіону або доповідь на одну із запропонованих тем про досліджуваний регіон)
22	Транспорт Африки (скласти таблицю "Суспільно-географічна характеристика країн Східної Африки"; на контурну карту нанести межі країн регіону, підписати їхні назви, столиці, найбільші агломерації та міста, головні промислові центри та райони; підготувати коротку економіко-географічну характеристику країни регіону або доповідь на одну із запропонованих тем про досліджуваний регіон)
23	Населення Африканського регіону (скласти таблицю "Суспільно-географічна характеристика країн Південної Африки"; на контурну карту нанести межі країн регіону, підписати їхні назви, столиці, найбільші агломерації та міста, головні промислові центри та райони; підготувати коротку економіко-географічну характеристику країни регіону або доповідь на одну із запропонованих тем про досліджуваний регіон)
24	Суспільно-географічна характеристика Австралії та Океанії (скласти таблицю "Суспільно-географічна характеристика країн Австралії та Океанії "; на контурну карту нанести межі країн регіону, підписати їхні назви, столиці, найбільші агломерації та міста, головні промислові центри та райони; підготувати коротку економіко-географічну характеристику країни регіону або доповідь на одну із запропонованих тем про досліджуваний регіон)

Завдання для самостійної роботи студентів

№ з/п	Назва теми	Завдання для самостійної роботи	Кількість годин	
			д.ф.	з.ф.
1	**Тема 1.** Вступ до курсу "Регіональна економічна та соціальна географія"	Методологія та методика регіональних суспільно-географічних досліджень	5	8
2	**Тема 2.** Теоретичні основи регіональної економічної та соціальної географії	Закони та закономірності регіональної економічної та соціальної географії	5	12
3	**Тема 3.** Політична карта світу	Залежні країни та території на політичній карті світу	5	12
4	**Тема 4.** Систематизація країн світу	Інноваційні та нестандартні типології й класифікації країн світу	5	8
5	**Тема 5.** Районування у суспільній географії	Історико-географічне районування світу	5	9

6	**Тема 6.** Загальна економіко-географічна характеристика Європейського регіону	Країнознавча характеристика Західної Європи.	5	7
7	**Тема 7.** Географічні особливості населення Європейського регіону	Країнознавча характеристика Північної Європи.	5	8
8	**Тема 8.** Особливості економічного розвитку субрегіонів Європи	Країнознавча характеристика Південної Європи.	5	8
9	**Тема 9.** Географічні особливості розселення та господарства Європи	Країнознавча характеристика Східної (Центральної) Європи.	5	7
10	**Тема 10.** Транспортна система Європейського регіону	Країнознавча характеристика Південно-Східної Європи.	5	8
11	**Тема 11.** Економіко-географічна характеристика Азійського регіону	Країнознавча характеристика Північної та Центральної Азії.	5	7
12	**Тема 12.** Соціально-географічна характеристика Азійського регіону	Країнознавча характеристика Південно-Західної Азії.	5	12
13	**Тема 13.** Нові індустріальні країни Азії	Країнознавча характеристика Південної Азії.	5	8
14	**Тема 14.** Загальна характеристика господарства та особливості економічного розвитку Центральної, Південно-Західної та Південної Азії	Країнознавча характеристика Південно-Східної Азії.	5	7
15	**Тема 15.** Загальна характеристика господарства та особливості економічного розвитку Південно-Східної та Східної Азії	Країнознавча характеристика Східної Азії.	5	7
16	**Тема 16.** Суспільно-географічна характеристика Американського регіону	Країнознавча характеристика Північної Америки.	5	11
17	**Тема 17.** Особливості економічного розвитку та загальна характеристика господарства Американського регіону	Країнознавча характеристика Середньої Америки.	5	11
18	**Тема 18.** Соціально-географічна характеристика Американського регіону	Країнознавча характеристика Південної Америки.	5	8
19	**Тема 19.** Суспільно-географічна характеристика Африканського регіону	Країнознавча характеристика Північної Африки.	5	7
20	**Тема 20.** Промисловість Африки	Країнознавча характеристика Західної Африки.	5	8
21	**Тема 21.** Сільське господарство Африки	Країнознавча характеристика Центральної Африки.	5	8
22	**Тема 22.** Транспорт Африки	Країнознавча характеристика Східної Африки.	5	8
23	**Тема 23.** Населення Африканського регіону	Країнознавча характеристика Південної Африки.	5	8
24	**Тема 24.** Суспільно-географічна характеристика Австралії та Океанії.	Країнознавча характеристика Австралії та Океанії.	5	11
	ВСЬОГО		**120**	**208**

Методи навчання

1. Лекція
2. Бесіда та дискусія.
3. Практична робота.
4. Візуально-ілюстративні методи (картографічний метод, метод схем і діаграм, аналіз статистичних даних).
5. Самостійна робота з підручниками та науковими джерелами.

Система контролю та оцінювання

Методи контролю

1. Контроль засвоєння лекційного матеріалу і самостійно опрацьованого теоретичного матеріалу здійснюється на основі модульного (письмового) фронтального опитування, в тому числі – тестування.
2. Контроль засвоєння знань та набуття вмінь і навичок при виконанні практичних робіт здійснюється шляхом їх поточної перевірки.
3. Матеріал для самостійної роботи студентів, який передбачений в темі практичного заняття одночасно із аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті.

Підсумкова оцінка (оцінка за іспит) з навчальної дисципліни виставляється на основі суми рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності. Максимальна кількість балів (рейтингова оцінка) становить 100 балів і є сумою оцінок, які може отримати студент за два змістовні модулі (модульне тестування та оцінювання виконаних практичних та самостійних робіт). Підсумкова оцінка виставляється за сумою всіх отриманих балів згідно зазначеної шкали оцінювання.

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль здійснюється під час виконання практичних робіт і має на меті перевірку знань здобувачів вищої освіти з окремих тем. Оцінки виставляються у балах, що зазначаються перед виконанням практичної роботи та у робочій навчальній програмі. Оцінки (бали) за самостійну роботу виставляються за її письмове виконання в день написання модульного контролю, або за індивідуально виконане письмове завдання.

Іспит – форма підсумкового контролю, яка передбачає перевірку розуміння здобувачем вищої освіти теоретичного та практичного програмного матеріалу з усієї дисципліни, здатності творчо використовувати здобуті знання та вміння, формувати власне ставлення до певної проблеми.

Критерії оцінювання поточного та підсумкового контролю

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання освітньої компоненти.

Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль знань студента. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та інших видів занять, самостійної роботи і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (*аудиторна та самостійна робота*)																										Іспит	Сума
Змістовий модуль 1										Змістовий модуль 2																	
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8	Т9	Т10	Т11	Т12	Т13	Т14	Т15	Т16	Т17	Т18	Т19	Т20	Т21	Т22	Т23	Т24				
2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	40	100

Т1, Т2 ... Т24 – теми змістових модулів,

Загальна кількість балів, яку студент може отримати у процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів студент набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (іспиту).

Кількість балів за кожну тему виводиться із суми поточних видів контролю. Максимальна оцінка, яку може отримати здобувач, за одну тему – 2,5 бали – це сума оцінок за виконання практичної роботи (максимально – 2 бали) і самостійної роботи (максимально – 0,5 бала).

Кількість балів за змістовий модуль дорівнює сумі балів, отриманих за навчальні елементи даного модуля. Максимальна кількість балів складає: за перший змістовий модуль – 25 (за теми 1-10); за другий змістовий модуль – 35 балів (за теми 11-24).

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	**Оцінка за шкалою ЄКТС**	
	Оцінка (бали)	**Пояснення за розширеною шкалою**
Відмінно	A (90–100)	відмінно
Добре	B (80–89)	дуже добре
	C (70–79)	добре
Задовільно	D (60–69)	задовільно
	E (50–59)	достатньо
Незадовільно	FX (35–49)	незадовільно (з можливістю повторного складання)
	F (1–34)	незадовільно (з обов'язковим самостійним опрацюванням освітнього компоненту до перескладання)

Перелік питань для самоконтролю та підсумкового контролю навчальних досягнень студентів

1. Охарактеризуйте економіко-географічне положення, особливості економічного розвитку та господарства Західної Європи.
2. Опишіть географію населення Західної Європи.
3. Опишіть географію промисловості та сільського господарства Західної Європи.
4. Опишіть географію транспорту, рекреації та туризму Західної Європи.
5. Розкрийте географію зовнішньоекономічних зв'язків та структуру експорту-імпорту країн Західної Європи.
6. Охарактеризуйте економіко-географічне положення, особливості економічного розвитку та господарства Північної Європи.
7. Опишіть географію населення Північної Європи.
8. Опишіть географію промисловості та сільського господарства Північної Європи.
9. Опишіть географію транспорту, рекреації та туризму Північної Європи.
10. Розкрийте географію зовнішньоекономічних зв'язків та структуру експорту-імпорту країн Північної Європи.
11. Охарактеризуйте економіко-географічне положення, особливості економічного розвитку та господарства Південної Європи.
12. Опишіть географію населення Південної Європи.
13. Опишіть географію промисловості та сільського господарства Південної Європи.
14. Опишіть географію транспорту, рекреації та туризму Південної Європи.
15. Розкрийте географію зовнішньоекономічних зв'язків та структуру експорту-імпорту країн Південної Європи.
16. Охарактеризуйте економіко-географічне положення, особливості економічного розвитку та господарства Центральної Європи.
17. Опишіть географію населення Центральної Європи.
18. Опишіть географію промисловості та сільського господарства Центральної Європи.
19. Опишіть географію транспорту, рекреації та туризму Центральної Європи.
20. Розкрийте географію зовнішньоекономічних зв'язків та структуру експорту-імпорту країн Центральної Європи.
21. Охарактеризуйте економіко-географічне положення, особливості економічного розвитку та господарства Південно-Східної Європи.
22. Опишіть географію населення Південно-Східної Європи.
23. Опишіть географію промисловості та сільського господарства Південно-Східної Європи.
24. Опишіть географію транспорту, рекреації та туризму Південно-Східної Європи.
25. Розкрийте географію зовнішньоекономічних зв'язків та структуру експорту-імпорту країн Південно-Східної Європи.
26. Охарактеризуйте економіко-географічне положення, особливості економічного розвитку та господарства Північної та Центральної Азії.
27. Опишіть географію населення Північної та Центральної Азії.
28. Опишіть географію промисловості та сільського господарства Північної та Центральної Азії.
29. Опишіть географію транспорту, рекреації та туризму Північної та Центральної Азії.
30. Розкрийте географію зовнішньоекономічних зв'язків та структуру експорту-імпорту країн Північної та Центральної Азії.
31. Охарактеризуйте економіко-географічне положення, особливості економічного розвитку та господарства Південно-Західної Азії.
32. Опишіть географію населення Південно-Західної Азії.
33. Опишіть географію промисловості та сільського господарства Південно-Західної Азії.
34. Опишіть географію транспорту, рекреації та туризму Південно-Західної Азії.

35. Розкрийте географію зовнішньоекономічних зв’язків та структуру експорту-імпорту країн Південно-Західної Азії.
36. Охарактеризуйте економіко-географічне положення, особливості економічного розвитку та господарства Південної Азії.
37. Опишіть географію населення Південної Азії.
38. Опишіть географію промисловості та сільського господарства Південної Азії.
39. Опишіть географію транспорту, рекреації та туризму Південної Азії.
40. Розкрийте географію зовнішньоекономічних зв’язків та структуру експорту-імпорту країн Південної Азії.
41. Охарактеризуйте економіко-географічне положення, особливості економічного розвитку та господарства Південно-Східної Азії.
42. Опишіть географію населення Південно-Східної Азії.
43. Опишіть географію промисловості та сільського господарства Південно-Східної Азії.
44. Опишіть географію транспорту, рекреації та туризму Південно-Східної Азії.
45. Розкрийте географію зовнішньоекономічних зв’язків та структуру експорту-імпорту країн Південно-Східної Азії.
46. Охарактеризуйте економіко-географічне положення, особливості економічного розвитку та господарства Східної Азії.
47. Опишіть географію населення Східної Азії.
48. Опишіть географію промисловості та сільського господарства Східної Азії.
49. Опишіть географію транспорту, рекреації та туризму Східної Азії.
50. Розкрийте географію зовнішньоекономічних зв’язків та структуру експорту-імпорту країн Східної Азії.
51. Охарактеризуйте економіко-географічне положення, особливості економічного розвитку та господарства Північної Америки.
52. Опишіть географію населення Північної Америки.
53. Опишіть географію промисловості та сільського господарства Північної Америки.
54. Опишіть географію транспорту, рекреації та туризму Північної Америки.
55. Розкрийте географію зовнішньоекономічних зв’язків та структуру експорту-імпорту країн Північної Америки.
56. Охарактеризуйте економіко-географічне положення, особливості економічного розвитку та господарства Середньої Америки.
57. Опишіть географію населення Середньої Америки.
58. Опишіть географію промисловості та сільського господарства Середньої Америки.
59. Опишіть географію транспорту, рекреації та туризму Середньої Америки.
60. Розкрийте географію зовнішньоекономічних зв’язків та структуру експорту-імпорту країн Середньої Америки.
61. Охарактеризуйте економіко-географічне положення, особливості економічного розвитку та господарства Південної Америки.
62. Опишіть географію населення Південної Америки.
63. Опишіть географію промисловості та сільського господарства Південної Америки.
64. Опишіть географію транспорту, рекреації та туризму Південної Америки.
65. Розкрийте географію зовнішньоекономічних зв’язків та структуру експорту-імпорту країн Південної Америки.
66. Охарактеризуйте економіко-географічне положення, особливості економічного розвитку та господарства Північної Африки.
67. Опишіть географію населення Північної Африки.
68. Опишіть географію промисловості та сільського господарства Північної Африки.
69. Опишіть географію транспорту, рекреації та туризму Північної Африки.
70. Розкрийте географію зовнішньоекономічних зв’язків та структуру експорту-імпорту країн Північної Африки.

71. Охарактеризуйте економіко-географічне положення, особливості економічного розвитку та господарства Західної Африки.
72. Опишіть географію населення Західної Африки.
73. Опишіть географію промисловості та сільського господарства Західної Африки.
74. Опишіть географію транспорту, рекреації та туризму Західної Африки.
75. Розкрийте географію зовнішньоекономічних зв'язків та структуру експорту-імпорту країн Західної Африки.
76. Охарактеризуйте економіко-географічне положення, особливості економічного розвитку та господарства Центральної Африки.
77. Опишіть географію населення Центральної Африки.
78. Опишіть географію промисловості та сільського господарства Центральної Африки.
79. Опишіть географію транспорту, рекреації та туризму Центральної Африки.
80. Розкрийте географію зовнішньоекономічних зв'язків та структуру експорту-імпорту країн Центральної Африки.
81. Охарактеризуйте економіко-географічне положення, особливості економічного розвитку та господарства Східної Африки.
82. Опишіть географію населення Східної Африки.
83. Опишіть географію промисловості та сільського господарства Східної Африки.
84. Опишіть географію транспорту, рекреації та туризму Східної Африки.
85. Розкрийте географію зовнішньоекономічних зв'язків та структуру експорту-імпорту країн Східної Африки.
86. Охарактеризуйте економіко-географічне положення, особливості економічного розвитку та господарства Південної Африки.
87. Опишіть географію населення Південної Африки.
88. Опишіть географію промисловості та сільського господарства Південної Африки.
89. Опишіть географію транспорту, рекреації та туризму Південної Африки.
90. Розкрийте географію зовнішньоекономічних зв'язків та структуру експорту-імпорту країн Південної Африки.
91. Охарактеризуйте економіко-географічне положення, особливості економічного розвитку та господарства Австралії та Океанії.
92. Опишіть географію населення Австралії та Океанії.
93. Опишіть географію промисловості та сільського господарства Австралії та Океанії.
94. Опишіть географію транспорту, рекреації та туризму Австралії та Океанії.
95. Розкрийте географію зовнішньоекономічних зв'язків та структуру експорту-імпорту Австралії та країн Океанії.

Зарахування результатів неформальної освіти

Відповідно до "Порядку визнання у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти" (протокол №16 від 25 листопада 2024 року) (https://media.chnu.edu.ua/media/4g5fzssb/poriadok-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-ta-abo-informalnoi-osvity.pdf) здобувачі освіти мають можливість на зарахування окремих видів робіт в рамках ОК на основі результатів, отриманих шляхом неформальної та/або інформальної освіти.

Рекомендована література
Базова (основна)

1. Безуглий В.В., Козинець С.В. Регіональна економічна і соціальна географія світу: Посіб. Київ: ВЦ «Академія», 2003. 688 с.
2. Безуглий В.В., Козинець С.В. Регіональна економічна і соціальна географія світу: Навч. посіб. Вид. 2-ге, доп., перероб. Київ: ВЦ «Академія», 2007. 688 с.
3. Гусєва Н.В. Регіональна економічна і соціальна географія: Америка. Австралія та Океанія. Африка: навчально-методичний посібник. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2024. 168 с. URL: http://soc-econom-region.univer.kharkov.ua/wp-content/uploads/2017/07/Посібник-РЕСГ.pdf
4. Ємчук Т.В., Цепенда М.М. Транспортні хаби як нові центри глобального впливу. Економіка та суспільство. 2025. № 79. С.837-845. URL: https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/12995 https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-79-141
5. Кузик С., Котик Л., Ванда І. Регіональна економічна і соціальна географія світу (розвинені країни): навч. Посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 148 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Kuzyk_Stepan/Rehionalna_ekonomichna_i_sotsialna_heohrafiia_svitu_rozvyneni_krainy.pdf
6. Соціально-економічна географія світу. Регіони і країни: Європа [Текст]: навч. посіб. / Ігор Смаль, Олена Харченко ; Ніжин. держ. ун-т ім. Миколи Гоголя. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2013. 499 с.
7. Соціально-економічна географія світу: загальна характеристика [Текст]: навч. посіб. / Ігор Смаль ; Ніжин. держ. ун-т ім. М. Гоголя. Ніжин: Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2011. 34 с. URL: https://www.calameo.com/read/001758327abac69d838a0
8. Цепенда М.М. Суверенні держави світу: суспільно-географічний довідник. Чернівці: ЧНУ ім. Ю.Федьковича, 2018. 226 с. URL: https://www.researchgate.net/publication/339774885_Suverenni_derzavi_svitu_suspilno-geograficnij_dovidnik
9. Цепенда М.М. Суверенні держави світу: суспільно-географічний довідник. Чернівці: ЧНУ ім. Ю.Федьковича, 2018. 226 с. URL: https://www.researchgate.net/publication/339774885_Suverenni_derzavi_svitu_suspilno-geograficnij_dovidnik
10. Цепенда М.М., Ємчук Т.В. Використання міжнародних рейтингів та статистичних баз даних у вивченні суспільної географії. Innovative Approaches in Modern Science and Technology: Collection of Scientific Papers "International Scientific Unity" with Proceedings of the 1st International Scientific and Practical Conference. March 26-28, 2025. Lisbon, Portugal. С.81-83. URL: https://isu-conference.com/wp-content/uploads/2025/03/Lisbon_Portugal_26.03.25.pdf
11. Цепенда М.М., Ємчук Т.В. Методичні особливості дослідження цифрової трансформації країн та регіонів світу. Географія та туризм: науковий журнал. / ред. кол.: Запотоцький С.П. (гол. ред.) та ін. К.: Альфа-ПІК, 2025. Вип. 78. С.32-39. URL: https://doi.org/10.17721/2308-135X.2025.78.32-39
12. Цепенда М.М., Цепенда Н.Р. Методика регіонального аналізу глобальних урбанізаційних процесів з використанням відкритих даних. Collection of Scientific Papers with the Proceedings of the 2nd International Scientific and Practical Conference «From Ideas to Solutions: Innovations in Science and Technology» (April 21-23, 2025. London, United Kingdom). European Open Science Space, 2025. 51-53 p. URL: https://www.eoss-conf.com/arkhiv/from-ideas-to-solutions-innovations-in-science-and-technology-21-04-25/
13. Цепенда М.М., Цепенда Н.Р. Міжнародна статистика як чинник формування сучасних уявлень про глобальні регіони. Modern Trends in the Development of Economy, Technology and Industry: Collection of Scientific Papers “International Scientific Unity” with Proceedings of the 3rd International Scientific and Practical Conference. April 9-11, 2025. Toronto, Canada.

129-132 p. URL: https://isu-conference.com/en/archive/modern-trends-in-the-development-of-economy-technology-and-industry-09-04-25/
14. Шаблій О. Суспільна географія: у двох кн. Книга перша. Проблеми теорії, історії та методики дослідження: [Вибрані праці]. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 814 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Shablii_Oleh/Suspilna_heohrafiia_Knyha_1_Problemy_teorii_istorii_ta_metodyky_doslidzhennia.pdf?PHPSESSID=sbuce2utuu9877b939vpn7jar0
15. Юрківський В.М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни. Київ: Либідь, 2000. 416 с.
16. Berglee, R. World regional geography: people, places, and globalization. Boston, MA: FlatWorld, 2018. URL: https://scholar.flatworldknowledge.com/books/30876/preview
17. Finlayson, C. (2016). World Regional Geography. 228 p. URL: https://caitiefinlayson.com/WRGTextbook.pdf
18. Fouberg, E., Moseley, W. (2017). Understanding World Regional Geography (2nd ed.). Wiley. URL: https://www.perlego.com/book/3866440/understanding-world-regional-geography-pdf
19. Pulsipher, L.M., Johansson, O.B. (2020). World Regional Geography: Global Patterns, Local Lives. Сполучені Штати Америки: Macmillan Learning. 625 p.

Допоміжна

1. Вступ до економічної і соціальної географії / А. П. Голіков, Я. Б. Олійник, А. В. Степаненко. Київ: Либідь, 1996. 320 с.
2. Масляк П.О., Олійник Я.Б., Степаненко А.В. Словник-довідник учня з економічної і соціальної географії світу. Київ: Лібра, 1996. 328 с.
3. Юрківський В.М. Країни світу. Київ: Либідь, 1999. 368 с.
4. Безуглий В.В. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: ВЦ «Академія», 2005. 704 с.
5. Економічна і соціальна географія світу. Підручник. Вид. 2-е / За ред. Є. П. Качана. Тернопіль: Астон, 1999. 368 с.
6. Економічна і соціальна географія світу: підручник для 10 кл. загальноосвітніх навч. закладів / Б. П. Яценко [та ін.] ; за заг. ред. Б. П. Яценка. - 5-е вид. Київ: Наш час, 2013. 472 с.
7. Економічна і соціальна географія світу. Підручник / За ред. Б. Яценка. Київ: Арт.Ек, 1997. 246 с.
8. Соціально-економічна географія світу / За ред. С. П. Кузика. Тернопіль: Підручники і посібники, 1998. 256 с.
9. Соціально-економічна географія світу. Загальна частина / О. Шаблій [та ін.] ; ред. С. Кузик. - 2.вид., перероб. і доп. Тернопіль: Підручники & посібники, 1998. 263 с.

Інформаційні ресурси

1. Countryeconomy: веб-сайт. URL: https://countryeconomy.com
2. Econ Stats: The Economic Statistics and Indicators Database: веб-сайт. URL: http://www.economywatch.com/economic-statistics
3. Eurostat: веб-сайт. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/data/database
4. Human Development Reports: веб-сайт. URL: https://hdr.undp.org
5. International Labour Organization: веб-сайт. URL: https://www.ilo.org/global/statistics-and-databases/lang--en/index.htm
6. NationMaster: веб-сайт. URL: https://www.nationmaster.com
7. The International Monetary Fund (IMF): веб-сайт. URL: https://www.imf.org
8. The Observatory of Economic Complexity: веб-сайт. URL: https://atlas.media.mit.edu
9. Trading Economics: веб-сайт. URL: https://tradingeconomics.com
10. World Bank Open Data: веб-сайт. URL: https://data.worldbank.org

Політика академічної доброчесності

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні освітнього компонента регламентовано чинними документами ЧНУ:

- «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-yuriia-fedkovycha/

- «Положення про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polozhennia-pro-vyiavlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha/

- «Політика використання штучного інтелекту в Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polityka-vykorystannia-shtuchnoho-intelektu-v-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha/

Використання здобувачами освіти інструментів штучного інтелекту (ШІ) під час виконання навчальних завдань:

- допускається за умови дотримання принципів академічної доброчесності (здобувач освіти несе відповідальність за зміст, достовірність і результати поданої роботи, а у разі використання ШІ зобов'язаний зазначити факт і спосіб його застосування);

- не допускається використання ШІ як заміни самостійного виконання завдань або з метою порушення вимог академічної доброчесності;

- додаткові обмеження чи вимоги щодо використання ШІ можуть визначатися викладачем в освітньому процесі для конкретних видів навчальної діяльності відповідно до особливостей дисципліни.